

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VII kadencja
Komisja do Spraw Kontroli Państwowej
KOP-020-1/12

Druk nr 1097
Warszawa, 12 grudnia 2012 r.

Pani
Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu Komisja do Spraw Kontroli Państwowej wnosi projekt ustawy:

**- o zmianie ustawy - Kodeks postępowania
karnego.**

Do reprezentowania stanowiska Komisji w pracach nad projektem ustawy został upoważniony poseł Jarosław Pięta.

Przewodniczący Komisji

(-) Mariusz Błaszczak

USTAWA
z dnia.....2012 r.

o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego

Art. 1.

W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz.U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 49 § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. W sprawach o przestępstwa popełnione w związku z działalnością instytucji państwowej, samorządowej lub społecznej prawa pokrzywdzonego mogą wykonywać organy kontroli państwowej, które w toku kontroli ujawniły przestępstwo lub wystąpiły o wszczęcie postępowania.”;

2) w art. 325e. § 1a otrzymuje brzmienie:

„§ 1a. W przypadku gdy zawiadomienie o przestępstwie zostało złożone przez inspektora pracy lub Najwyższą Izbę Kontroli uzasadnienie postanowienia o odmowie wszczęcia dochodzenia oraz umorzeniu dochodzenia sporządza się na ich wniosek.”.

Art. 2.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia.

Uzasadnienie

Najwyższa Izba Kontroli ma ustawowy obowiązek zawiadamiać organy ścigania o przestępstwach ujawnionych w toku kontroli – art. 63 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz.U. z 2012 r. poz. 82). Jako „zawiadamiający” NIK ma uprawnienie do złożenia zażalenia na postanowienie o **odmowie wszczęcie postępowania karnego** w każdej sprawie. Stanowi o tym art. 306 § 1 kpk, który mówi, że odwołanie od takiej decyzji przysługuje nie tylko pokrzywdzonemu lecz również instytucji państwowej, samorządowej lub społecznej, która w związku ze swoją działalnością ujawniła przestępstwo i złożyła zawiadomienie.

Inaczej sytuacja przedstawia się w przypadku **umorzenia postępowania**. W tych sprawach NIK nie zawsze ma legitymację procesową do składania środków odwoławczych. Ustawodawca w art. 306 § 1 kpk przyznał to uprawnienie stronom tj. pokrzywdzonemu i podejrzanemu. W związku z tym w działalności kontrolnej Izba może korzystać z tego prawa tylko wtedy, gdy **wykonuje uprawnienia pokrzywdzonego, na podstawie art. 49 § 4 kpk**. Powołany przepis ogranicza możliwość korzystania z uprawnień pokrzywdzonego tylko do tych przypadków, gdy przestępstwem została wyrządzona szkoda w mieniu instytucji państwowej, samorządowej lub społecznej i nie działa organ pokrzywdzonej instytucji. W wielu sprawach Izba nie ma możliwości zaskarżenia decyzji organu ścigania o umorzeniu postępowania. Dotyczy to przede wszystkim spraw, w których z reguły nie ma szkody w mieniu, zaś przedmiotem jest np. sfałszowanie dokumentów, poświadczenie nieprawdy (art. 270 kk czy 271 kk), czy też prowadzenie ksiąg rachunkowych wbrew przepisom ustawy lub podawanie w księgach nierzetelnych danych (art. 77 pkt 1 ustawy o rachunkowości,) jak również samowola budowlana (art. 90 ustawy – Prawo budowlane) i wiele innych. Podobnie rzecz się przedstawia z wypełnieniem przesłanki odnoszącej się do braku działania organu pokrzywdzonej instytucji. Wielokrotnie organy orzekające w sprawie odmawiały NIK prawa do zastępowania pokrzywdzonego, mimo że organy pokrzywdzonych instytucji nie wykazywały żadnej inicjatywy w toku prowadzonego postępowania, w tym nie składały środków odwoławczych, w sytuacji gdy wymagał tego interes tych instytucji. W doktrynie i judykaturze utrwalili się poglądy, że zakres pojęcia „nie działa” należy ograniczyć do sytuacji, gdy materiał dowodowy wskazuje, że określona jednostka organizacyjna nie daje dostatecznych gwarancji czuwania nad interesem danej instytucji przez niepodejmowanie działań procesowych. Oceny tej dokonuje prokurator na podstawie wyników postępowania przygotowawczego, do którego obowiązków należy zbadanie, czy zachodzą przesłanki do

wstąpienia organu kontroli w prawa pokrzywdzonej instytucji. Samo nieskorzystanie przez pokrzywdzonego z możliwości zaskarżenia decyzji nie oznacza jeszcze, że nie działa organ pokrzywdzonej instytucji i nie świadczy o nienależytym czuwaniu przez ten organ nad interesami pokrzywdzonej instytucji, lecz o uznaniu zasadności decyzji prokuratora. Taka interpretacja art. 49 § 4 kpk w wielu sprawach wyłącza udział NIK w postępowaniu. Dlatego w celu zapewnienia lepszej ochrony interesu publicznego - niezbędna byłaby nowelizacja tego przepisu w sposób zaproponowany wyżej.

Zaproponowana zmiana spowoduje, że organ kontroli państwowej, który w toku kontroli ujawnił przestępstwo lub wystąpił o wszczęcie postępowania mógłby wykonywać prawa pokrzywdzonego niezależnie od czynności podejmowanych przez pokrzywdzonego w toku prowadzonego postępowania. Zapewni to lepszą i skuteczniejszą ochronę interesów pokrzywdzonej instytucji, i - co za tym idzie - interesu publicznego. Umożliwi też poddanie kontroli niezawisłego sądu większej liczby decyzji prokuratury, które nie zawsze są przekonujące. Oczywistym jest, że nie zawsze organ pokrzywdzonej instytucji będzie zainteresowany w zaskarżeniu decyzji umarzającej postępowanie, zwłaszcza w sytuacji, gdy ustalenia kontroli wskazują na odpowiedzialność osób kierujących tą instytucją za ujawnione nieprawidłowości.

W celu skuteczniejszej ochrony interesu publicznego, uzasadnione byłoby też wprowadzenie zmian w art. 325e kpk poprzez przyznanie Izbie uprawnienia do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia postanowienia o odmowie wszczęcia dochodzenia oraz o umorzeniu dochodzenia, podobnie jak to uczyniono w odniesieniu inspektora pracy (w art. 325e § 1a kpk.). Zgodnie z treścią art. 325e § 1kpk postanowienia m.in. o odmowie wszczęcia dochodzenia oraz o umorzeniu dochodzenia nie wymagają uzasadnienia. Brak uzasadnienia tych decyzji utrudnia jednak dokonanie oceny ich trafności i podjęcia właściwej decyzji odnośnie konieczności ich zaskarżenia. Ponadto uniemożliwia instancji wyższej, rozpatrującej zażalenie, poznanie motywów zaskarżonej decyzji, utrudniając ocenę jej zasadności. Wskazać też trzeba, że przyznanie przez ustawodawcę jednemu tylko podmiotowi (inspektorowi pracy) prawa do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia postanowienia o odmowie wszczęcia i umorzeniu dochodzenia wprowadza nierówność między podmiotami uprawnionymi do wnoszenia zażalenia na postanowienia wydawane w tych sprawach.

Projektowana regulacja może rodzić skutki finansowe dla budżetu państwa, jednak ich przedstawienie na obecnym etapie nie jest możliwe do określenia, gdyż zależy to będzie od aktywności Najwyższej Izby Kontroli.

Projektowana regulacja wywoła pozytywne skutki społeczne i gospodarcze.

Komisyjny projekt ustawy o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego nie jest objęty zakresem regulacji prawa Unii Europejskiej.

Warszawa, 27 grudnia 2012 r.

BAS- WAPEiM-3331/12

Pani
Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

**Opinia prawna dotycząca zgodności z prawem Unii Europejskiej
komisyjnego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania
karnego (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Jarosław Pięta)**

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 roku – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2012 r., poz. 32 i 819) sporządza się następującą opinię:

I. Przedmiot projektu ustawy

Przedmiotem projektu ustawy jest nowelizacja ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, ze zmianami), zwanej dalej również kpk. Zgodnie z zaproponowanymi zmianami, modyfikacji mają podlegać zasady wykonywania przez organy kontroli państwowej praw pokrzywdzonego w postępowaniu karnym, określone w art. 49 § 4 kpk. Przede wszystkim rozszerzono katalog spraw, w których te organy mogą występować, na wszystkie sprawy o przestępstwa popełnione w związku z działalnością instytucji państwowej, samorządowej lub społecznej. Ponadto, zaproponowano usunięcie obowiązującego obecnie warunku niedziałania organu pokrzywdzonego podmiotu, uzależniającego możliwość przystąpienia organu kontroli państwowej do postępowania karnego.

Projekt ustawy zawiera również nowelizację art. 325e § 1a kpk, polegającą na umożliwieniu wystąpienia przez Najwyższą Izbę Kontroli z wnioskiem o sporządzenie uzasadnienia do postanowienia o odmowie wszczęcia dochodzenia oraz umorzenia dochodzenia, w przypadku gdy zawiadomienie o przestępstwie zostało złożone przez Najwyższą Izbę Kontroli.

Projektowana ustawa ma wejść w życie po upływie 14 dnia od dnia ogłoszenia.

II. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem ustawy

Prawo UE nie reguluje spraw objętych opiniowanym projektem ustawy.

III. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

Opiniowany projekt ustawy nie jest objęty zakresem regulacji prawa UE.

IV. Konkluzja

Komisyjny projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego nie jest objęty zakresem regulacji prawa Unii Europejskiej.

Szef Kancelarii Sejmu

Lech Czapla

Warszawa, 27 grudnia 2012 r.

BAS- WAPEiM-3332/12

Pani
Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia w sprawie stwierdzenia, czy komisyjny projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Jarosław Pięta) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art. 95a Regulaminu Sejmu

Przedmiotem projektu ustawy jest nowelizacja ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, ze zmianami), zwanej dalej również kpk. Zgodnie z zaproponowanymi zmianami, modyfikacji mają podlegać zasady wykonywania przez organy kontroli państwowej praw pokrzywdzonego w postępowaniu karnym, określone w art. 49 § 4 kpk. Przed wszystkim rozszerzono katalog spraw, w których te organy mogą występować, na wszystkie sprawy o przestępstwa popełnione w związku z działalnością instytucji państwowej, samorządowej lub społecznej. Ponadto, zaproponowano usunięcie obowiązującego obecnie warunku niedziałania organu pokrzywdzonego podmiotu, uzależniającego możliwość przystąpienia organu kontroli państwowej do postępowania karnego.

Projekt ustawy zawiera również nowelizację art. 325e § 1a kpk, polegającą na umożliwieniu wystąpienia przez Najwyższą Izbę Kontroli z wnioskiem o sporządzenie uzasadnienia do postanowienia o odmowie wszczęcia dochodzenia oraz umorzenia dochodzenia, w przypadku gdy zawiadomienie o przestępstwie zostało złożone przez Najwyższą Izbę Kontroli.

Komisyjny projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego **nie jest** projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art. 95a Regulaminu Sejmu.

Szef Kancelarii Sejmu

Lech Czapla

**PIERWSZY PREZES
SĄDU NAJWYŻSZEGO
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

BSA II - 021 - 23/13

Warszawa, dnia 24 stycznia 2013 r.

SEKRETARIAT SZEFA KS

L.dz.
Data wpływu 25. 01. 2013

**Pan
Lech CZAPLA
Szef Kancelarii Sejmu**

Szanowny Panie Ministrze!

W odpowiedzi na pismo z dnia 9 stycznia 2013 r., GMS-WP-173-12/13 uprzejmie informuję, że Sąd Najwyższy nie zgłasza uwag do **komisyjnego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego**.

Z poważaniem

Stanisław Dąbrowski
Stanisław DĄBROWSKI